

Dosar nr. 24557/300/2010

ROMÂNIA
JUDECĂTORIA SECTORULUI 2 BUCUREȘTI
SECȚIA CIVILĂ

Sentița civilă nr. 12014

Ședința publică din data de 14.10.2011

Instanța constituită din:

Președinte – judecător Alina Petruța Buculei

Grefier – Florentina-Mihaela Neacșu-Aldescu

Pe rol se află soluționarea cauzei civile, având ca obiect obligație de a face și pretenții civile, privind pe reclamanții Jingan Eduard Nicolae și Jingan Claudia Diana, în contradictoriu cu pârâta SC Volksbank România SA.

Reclamanții depun la dosar, la data de 14.10.2011, prin Serviciul Registratură, extras de pe portalul instanțelor judecătorești cu practica judiciară a Judecătoriei Sectorului 2 București, privind anularea clauzelor abuzive în cauze având același obiect ca și prezenta speță.

Dezbaterile asupra fondului cauzei au avut loc în ședința publică din data de 02.09.2011, fiind cuprinse în încheierea de ședință pronunțată la acea dată, care face parte integrantă din prezenta, când, instanța, având nevoie de timp pentru a delibera, în temeiul dispozițiilor art. 260 alin. 1 din Codul de procedură civilă, a amânat pronunțarea până la data de 09.09.2011, până la data de 16.09.2011, până la data de 23.09.2011, până la data de 30.09.2011, până la data de 07.10.2011 și apoi până la data de 14.10.2011 când, în aceeași compunere,

INSTANȚA,

Deliberând asupra cauzei civile de față, constată următoarele:

Prin cererea înregistrată pe rolul Judecătoriei Sectorului 2 București la data de 14.07.2010 sub nr.24557/300/2010, reclamanții Jingan Eduard Nicolae și Jingan Claudia Diana au chemat în judecată pe pârâta S.C. Volksbank România S.A., solicitând instanței ca, prin hotărârea ce va pronunța, să se dispună eliminarea din convenția de credit nr.0142840/14.03.2008, încheiată de părți, a clauzelor contractuale abuzive prevăzute la pct.3 lit.d, pct.5 lit.a și pct.5 lit.d din condițiile speciale, respectiv pct.8.1 lit.c și d și pct.10.2 din condițiile generale, să fie obligată pârâta la restituirea către reclamanți a sumei de 1.379,85 euro (sau echivalent în lei la data plății), încasată cu titlu de comision de risc, în baza pct.5 lit.a din condițiile speciale, de la data încheierii convenției, până în

prezent, a sumei de 1.475,02 lei, încasată cu titlu de comision administrare garanții, în baza pct.5 lit.d din condițiile speciale, să fie obligată pârâta la plata cheltuielilor de judecată.

În motivarea cereri s-a arătat că, la data de 14.03.2008, a fost încheiata între părți convenția de credit nr. 0142840, ale cărei clauze au fost în totalitate prestabilite de bancă, fără a da posibilitatea reclamantilor de a modifica sau înlătura vreuna din aceste clauze. Consumatorul nu a avut posibilitatea să negocieze nicio clauza din contract, actul juridic fiindu-i impus în forma respectivă de către bancă. Conform art. 4 alin. ultim din Legea nr. 193/2000, coroborat cu art. 1169 C.civ., pârâtei îi revine obligația de a dovedi ca a negociat în mod direct aceste clauze cu împrumutatul. Convenția conține mai multe clauze abuzive.

Astfel, clauza prevăzută la art. 3 lit. d din condițiile speciale este abuziva întrucât pune probleme sub aspectul echilibrului contractual, în sensul că oferă băncii dreptul de a revizui rata dobânzii curente, fără ca noua rată să fie negociată cu clientul, acesta trebuind doar a fi înștiințat. Conform art. 1 lit. a din Anexa Legii nr.193/2000, în principiu, o clauză care dă dreptul furnizorului de servicii financiare de a modifica rata dobânzii în mod unilateral nu este abuzivă, cu condiția ca acest lucru să se facă în baza unui motiv întemeiat, prevăzut și în contract și, totodată, cu condiția informării grabnice a clientului, care să aibă, de asemenea, libertatea de a rezilia imediat contractul. În schimb, motivul întemeiat prevăzut în contract este acela al „intervenirii unor schimbări semnificative pe piața monetară”. Prin „motiv prevăzut în contract”, în sensul legii, se înțelege o situație clar descrisă, care să ofere clientului posibilitatea să știe, de la început, că dacă acea situație se va produce, dobânda va fi mărită. Totodată, motivul trebuie să fie suficient de clar arătat, de determinat, ca, în eventualitatea unui litigiu în legătură cu aplicarea unei astfel de clauze, instanța să poată verifica dacă acea situație, motiv de mărire a ratei dobânzii, chiar s-a produs. Așa cum un act normativ trebuie să fie caracterizat prin previzibilitate, la fel și o clauză contractuală trebuie să fie astfel formulată încât consumatorul să poată anticipa că dacă o anumită situație intervine, o anumită consecință se produce.

Motivul unei „schimbări semnificative pe piața monetară” nu îndeplinește această condiție, astfel că, în eventualitatea unui litigiu, nu numai că nu se poate aprecia dacă este întemeiat sau nu, dar nici măcar nu se poate stabili, conform unor criterii obiective, dacă s-a produs. O schimbare pe care o persoană sau o instituție bancară o apreciază ca fiind semnificativă poate fi apreciată de o alta ca fiind nesemnificativă. Este evident că un motiv întemeiat ar putea fi considerat doar unul care să poată fi apreciat la fel, în mod obiectiv, de orice persoană, inclusiv de către instanța investită cu verificarea legalității acestei clauze și a aplicării ei.

Dificultatea stabilirii unor criterii obiective nu reprezintă un motiv suficient pentru ca acestea să nu fie, totuși, arătate, iar pe de alta parte dacă

banca ar fi totuși în imposibilitate de a găsi un criteriu obiectiv, ar trebui să își asume consecințele acestei imposibilități.

Se constată o contradicție flagrantă între clauzele de la literele a și d ale pct.3 din condițiile speciale. Se spune mai întâi că rata dobânzii curente este de 5,95% p.a., deci în mod evident dobândă fixă, pentru ca apoi să se stipuleze că banca își rezervă dreptul de a revizui rata dobânzii curente.

În ceea ce privește clauza prevăzută de art.5 litera a din convenția de credit, aceasta este abuzivă deoarece nu se precizează riscul acoperit, nici dacă la achitarea integrală a împrumutului sumele plătite cu acest titlu vor fi returnate. În cauză, banca nu are nici un risc întrucât are ipotecă asupra a două bunuri imobile ale reclamanților. De asemenea, imobilele sunt asigurate la valoarea totală de 158.064 euro, în condițiile în care împrumutul este de 100.000 euro, polițele de asigurare fiind cesionate în totalitate băncii.

Cu referire la clauza cuprinsă în art.8.1 lit.c și d din condițiile generale reclamanții au arătat că formulările cuprinse în clauzele analizate, respectiv „situație neprevăzută”, „în opinia Băncii”, „să devină improbabil”, „garantat corespunzător”, sunt departe de a oferi posibilitatea reală unui observator independent să aprecieze asupra temeiniciei unui astfel de motiv. În realitate, aceste clauze oferă Băncii dreptul exclusiv și discreționar de a declara soldul creditului scadent și posibilitatea de a interpreta termenii folosiți în aceste clauze după bunul plac.

În ceea ce privește clauza prevăzută de art. 10.2 din Condițiile generale, reclamanții au susținut că aceasta creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, astfel încât este abuzivă, din perspectiva art. 4 al. 1 din Legea nr. 193/2000. Practic, în loc ca eventuala creștere a costurilor băncii cu creditul acordat să fie suportată de aceasta sau, cel mult, riscul să fie împărțit între bancă și client, acesta din urmă este obligat să acopere toată suma.

Cu privire la clauza prevăzută de art.5 lit.d din condițiile speciale, s-a arătat că este nejustificat comisionul de administrare garanții, întrucât există o contradicție flagrantă între pct.7.1 lit.k și pct.7.2 din secțiunea 7. Astfel, în primul text se menționează că banca administrează bunurile aduse în garanție, iar în cel de-al doilea se precizează că împrumutații sunt cei care administrează aceste bunuri. În realitate, reclamanții sunt cei care administrează aceste bunuri, fapt ce rezultă și din prevederile contractelor de garanție reală mobilă, astfel că perceperea comisionului este nelegală, reclamanții plătind băncii o sumă de bani pentru o obligație ce cade tot în sarcina lor. Mai mult, comisionul de administrare garanții a fost calculat prin raportare la cursuri ale monedei euro nereale (1 euro = 7,3180 lei, respectiv 1 euro = 7,4322 lei), deși cursul stabilit de BNR la data de 26.02.2008 era de 1 euro = 3,6430 lei, iar la data de 14.03.2008 de 1 euro = 3,7100 lei.

Contestatorii au mai arătat că, în baza prevederilor art.6 din Legea nr.193/2000 și a clauzei de la pct.13.2 din condițiile generale ale contractului în

cauză, reclamantii își manifestă acordul pentru derularea în continuare a contractului de credit, după înlăturarea clauzelor abuzive.

În drept, sunt invocate dispozițiile art.109-112 C.pr.civ., Legii nr. 193/2000, O.G. nr.21/1992.

Cererea este scutită de plata taxei judiciare de timbru și a timbrului judiciar, în conformitate cu prevederile art. 15 lit. j și art. 1 din O.G. nr. 32/1995. Cu toate acestea, reclamantii au depus la dosar chitanțele nr.9450/20.01.2011 și nr.9451/20.01.2011, care atestă plata cu titlu de taxă judiciară de timbru a sumelor de 464 lei și 129 lei.

În susținerea cererii, s-au depus la dosar înscrisuri, în copii certificate pentru conformitate cu originalul.

Pârâta a formulat întâmpinare prin care a invocat excepția necompetenței materiale a Judecătoriei Sectorului 2 București, excepția prematurității, solicitând respingerea acțiunii ca inadmisibilă. S-a mai solicitat să se pună în vedere reclamanților să precizeze obiectul cererii, respectiv modul de calculul prin care s-a ajuns la determinarea acestei valori, cu indicarea înscrisurilor corespunzătoare. Pe fond, s-a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată.

În susținerea excepției necompetenței materiale, s-a arătat că natura juridică a cauzei este comercială, în raport de prevederile art. 3 pct.11 Cod comercial și ale art.285 din O.U.G. nr.99/2006, raportate la cele ale art. 56 Cod Comercial. Prin Legea nr. 193/2000, care reprezintă temeiul juridic al acțiunii reclamanților, nu se derogă de la această regulă a comercialității litigiilor dintre comercianți și consumator. Având în vedere dispozițiile art. 2 pct. 1 lit. a) din Codul de procedură civilă, dispozițiile deciziei nr. 32 din 9 iunie 2008, pronunțate de Secțiunile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în recursul în interesul legii, valoarea litigiului ce trebuie raportată la valoarea creditului, în cuantum de 100.000 EUR, s-a arătat că litigiul este de competența Tribunalului București.

În susținerea excepției prematurității, s-a arătat că reclamantii nu au făcut dovada că au încercat, potrivit dispozițiilor art.720¹ C.pr.civ., soluționarea litigiului prin conciliere directă, cu privire la toate capetele de cerere, respectiv la capetele 1 și 3 din petitul cererii (articolul 5 d).

Pe fond s-a arătat că niciuna din clauzele la care s-au referit reclamantii nu este abuzivă.

În privința comisionului de risc, reclamanta a susținut că riscul se generează prin simpla acordare a unui credit și trebuie în permanență evaluat. Prin dispozițiile art. 3 alin. 1 lit. g din Normele BNR nr. 17/2003, riscul de credit, ca principal risc bancar, este definit ca fiind riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor preconizate, ca urmare a neîndeplinirii de către clienți a obligațiilor contractuale constând în rambursarea creditului și a costurilor aferente acestuia. De asemenea, Regulamentul nr.18/2009 prevede că la evaluarea riscului legal și a riscului reputațional, instituțiile de credit trebuie

să ia în considerare cadrul de reglementare, inclusiv în domeniul social, precum și orice alte elemente care le pot afecta activitatea.

Prin dispozițiile art. 4 din Legea nr. 193/2000 au fost implementate dispozițiile Directivei 93/13/CEE. Pentru ca instanța să poată sancționa conform dispozițiilor legale o clauză ca fiind abuzivă, aceasta trebuie să fie parte integrantă dintr-un contract de adeziune și să fie excesivă. O altă condiție pe care o clauza trebuie să o îndeplinească pentru a putea face obiectul unei analize privind caracterul abuziv al ei, condiție ce reiese din art. 4 atât al Legii 193/2000, cât și al directivei 93/13/CEE, este să nu se refere la obiectul principal al contractului, sau la prețul datorat pentru prestarea serviciului.

Clauza cuprinsă în contractul de credit încheiat între părți, reglementând perceperea comisionului de risc, nu îndeplinește două din cele trei condiții cumulative.

Astfel, clauza reglementată la art. 5 din Convenția de Credit nu creează un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților. Pentru a putea fi reclamat un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților ar trebui să fie incidentă lipsa unei contraprestații pentru dreptul corelativ al unei dintre părți. Nu se pot reține afirmațiile conform cărora toate riscurile pârâtei sunt acoperite de garanțiile reale imobiliare, deoarece noțiunea de risc în înțelesul economiei reglementărilor din cuprinsul contractului de credit și al dispozițiilor art. 126 alin. (1) din OUG nr. 99/2006 este atât de complexă și cu incidențe atât de diverse, încât lipsa unei acoperiri a acestuia ar echivala cu desfășurarea de către pârâtă a unei activități aflate sub auspiciile hazardului (alea) și nicidecum o activitate menită să producă profit, precum ar fi în dezacord și cu Normele BNR ce reglementează desfășurarea activității de banca. Pentru administrarea tuturor acestor categorii de risc, banca percepe un comision de risc. În context bancar, administrarea riscului este vitală, astfel ca acest efort suplimentar depus de creditor prin departamentele sale a făcut ca el să se regăsească într-un cost transparent și asumat de către consumator sub forma comisionului de risc.

Pe de altă parte, este de notorietate că debitorul băncii, suportând costul creditului este dator în realitate să suporte cele două componente ale acestuia, respectiv dobânda și comisionul, la care se poate adăuga penalizarea pentru întârzierea rambursării creditului și a plății dobânzii. Ca și alte comisioane, comisionul de risc este un element al prețului băncii. Preluând într-un mod ciuntit dispozițiile art. 4 par. 1 al Directivei CEE, legiuitorul român a reglementat la rândul său excluderea clauzelor privind prețului actului de la controlul de excesivitate, prin art. 4 alin. 6. Prin această dispoziție se urmărește evitarea ca un consumator să utilizeze legislația clauzelor abuzive pentru a contesta prețul convenit cu un profesionist pentru un bun sau serviciu determinat. Excluderea se explică prin faptul că, pe de o parte controlul prețului este o chestiune ce ține de dreptul concurenței și de aceea nu ar trebui să-și găsească locul într-o reglementare privind protecția consumatorului, iar pe de altă parte, prețul este elementul cel mai bine înțeles de către consumator.

Mai mult, comisionul de risc nu este un echivalent al garanției reale imobiliare, comisionul de risc fiind perceput pentru gestionarea și a altor riscuri decât riscul de neplata și anume: riscul de neexecutare a garanției, riscul de urmărire a garanției, riscul de depreciere/pieire a garanției, de neîncasare a valorii asigurării și orice alte riscuri care există în legătura cu un credit acordat.

Pârâta a mai arătat că prevederea perceperii comisionului de risc este clară și fără echivoc și a fost însușită de consumator, ca urmare a semnării convenției, devenind astfel lege între părțile contractante, potrivit art.969 C.civ. Comisionul de risc a fost avut în vedere de bancă la data acordării creditului, constituind un element determinant la formarea voinței de a contracta.

În privința modalității de calcul a dobânzii, prevăzute de convenția de credit, pârâta a arătat că aceasta este conformă cu legislația pozitivă aplicabilă creditelor de consum.

Dobânda reprezintă cea parte a prețului creditului care reprezintă cea mai mare parte a costului creditului. Pentru acordarea oricărui credit și în funcție de perioada pentru care acesta este stabilit, banca este nevoită să facă anumite cheltuieli, influențate de dobânda pe care banca ar trebui să o plătească deponenților, de profitul băncii, dar și de dobânda pe care banca o plătește pentru a se împrumuta de la altă bancă. Indicii BUBOR, EURIBOR sau LIBOR pot induce în eroare cu privire la costul real la care banca este obligată să se împrumute, deoarece reprezintă o medie a dobânzilor și nu valoarea acesteia pentru o anumită bancă.

Având în vedere aceste premise economice, în art. 3 din condițiile speciale ale convenției se prevede, pe de-o parte, quantumul ratei dobânzii curente (art. 3 lit. a) și, pe de altă parte, posibilitatea băncii de a acoperi eventualele majorări semnificative ale costurilor de atragere a sumelor necesare creditului (art. 3 lit. d). Nicio instituție de credit nu poate prevedea care sunt costurile pe care la va avea pentru un termen mediu de 25 de ani, evoluțiile costurilor fiind imposibil de prevăzut uneori chiar pe perioade foarte scurte.

Pârâta a învederat că clauza cuprinsă în contractul de credit reglementând posibilitatea sa de a ajusta rata dobânzii în funcție de variațiile semnificative de pe piața financiară, nu îndeplinește două condiții impuse de Legea nr.193/2000 pentru a fi calificată ca abuzivă.

La încheierea convenției de credit, clienților băncii li se comunică condițiile generale și se discută condițiile speciale, care conțin și obligațiile cele mai importante ale clienților. Un element important pe care părțile îl negociază este moneda creditului, aceasta fiind aleasă exclusiv de către client, și determinând o mare parte a quantumului costurilor băncii, și, implicit, un anumit quantum minim al ratei dobânzii. Așadar nu se poate considera ca aceste clauze nu au fost negociate, fiind obligatorii pentru părți.

De asemenea, clauza reglementată la art.3 lit. d din convenția de credit nu creează un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților. Pentru a putea caracteriza existența unui dezechilibru semnificativ între cele două părți, cauzat

de existența clauzei de modificare a dobânzii, instanța trebuie să demareze analiza prin stabilirea exactă a obiectului contractului. Fiind un contract de credit, obiectul acestuia este punerea la dispoziție a unor sume de bani, pentru o anumită perioadă de timp, în schimbul unui anumit preț. Prețul este format din dobândă și din comisioane, iar dobânda cuprinde costurile pe care banca le are pentru a putea pune la dispoziție suma împrumutată pentru o perioadă îndelungată de timp. Această analiză conduce instanța la concluzia că nu există un dezechilibru între cele două prestații. Efectele acestei constatări sunt cuprinse în chiar punctul 1, litera a din Anexa Legii 193/2000. Deoarece prevederile clauzei 3 lit. d stabilesc posibilitatea băncii de a modifica rata dobânzii numai în cazul apariției unor situații semnificative pe piața monetară, banca fiind de asemenea obligată să informeze consumatorul, conform art. 7 alin. 2 lit. c din condițiile generale, nu se va putea reține existența vreunui abuz caracterizat de însăși existența clauzei. De asemenea, prevederile contractuale nu îngrădesc în nici un mod posibilitatea clienților de a solicita rezilierea contractului, conform dispozițiilor prevăzute în art. 1020 și 1021 din Codul Civil, cu toate consecințele ce decurg din exercitarea acestei opțiuni.

O clauză abuzivă este aceea care modifică echilibrul contractual, de cele mai multe ori în mod imperceptibil, sau greu perceptibil pentru consumator. Or, în situația art. 3 lit. d nu ne aflăm într-o astfel de situație, deoarece clauza face parte din chiar miezul obiectului convenției de credit încheiate. Consumatorul nu poate profita de această calitate pentru a obține beneficii referitoare la preț. Prețul unui contract este principalul element pe care un consumator trebuie să îl ia în calcul atunci când încheie un contract, iar legislația referitoare la clauzele abuzive nu este astfel menită să lărgescă sfera leziunii, ca sancțiune a dreptului civil, transformând pe toți consumatorii în incapabili. Rata dobânzii este elementul cheie despre care Banca își informează clienții, fiind principalul criteriu al reglării diferențelor între bănci.

Pârâta a subliniat că nu este abuzivă clauza referitoare la perceperea comisionului de administrare garanției. Banca, în calitate de creditor ipotecar, este îndreptățită să cunoască valoarea justă a imobilelor aduse în garanție și totodată să urmărească starea imobilelor ipotecate în favoarea sa. Mai mult de atât, având în vedere aspectele specifice ale reglementărilor legale referitoare la cadrul de administrare a riscurilor aferente activității desfășurate, banca are obligația să cunoască valoarea corectă a garanțiilor ipotecate. În acest scop, imobilele sunt evaluate de către experți atestați ANEVAR, comisionul de administrare garanției având în conținutul sau cheltuielile de evaluare.

De asemenea, clauza reglementată la art.8.1 lit. c și lit.d din convenția de credit nu este o clauză abuzivă în înțelesul art. 4 din Legea 193/2000, pentru că nu creează un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților. Prevederile clauzei 8.1 lit. c și lit.d stabilesc posibilitatea băncii de a declara soldul creditului scadent numai în cazul apariției unor situații semnificative cu privire la capacitatea consumatorului de a rambursa împrumutul, banca fiind de

asemenea obligată să informeze consumatorul, conform art. 7 alin. 2 lit. c din condițiile generale. Pârâta și-a reiterat susținerea în sensul că prevederile contractuale nu îngădesc în nici un mod posibilitatea clienților de a solicita rezilierea contractului, conform dispozițiilor prevăzute în art. 1020 și 1021 din Codul civil, cu toate consecințele ce decurg din exercitarea acestei opțiuni.

Clauza prevăzută de art. 10.2 cu privire la costurile suplimentare, face parte din condițiile generale ale convenției de credit, aduse la cunoștința publicului în faza precontractuală. Prin această clauză nu a luat naștere niciun drept și nicio obligație corelativă, dispoziția privitoare la obligarea la plata unor costuri suplimentare fiind doar prefigurarea unei vocații pe care banca o are față de recuperarea unor costuri suplimentare care i-ar fi impuse, pentru ca ulterior să fie recuperate de la titularul convenției de credit pentru care s-au efectuat cheltuielile suplimentare. Comisionul este parte componentă a prețului creditului.

Pârâta a susținut că anularea clauzelor indicate de reclamanti ar conduce la nerespectarea dreptului său la proprietate privată și la libertate economică, fiind spoliată speranța sa legitimă de câștig, constând în comisioanele legale la momentul acceptării lor de către clienți. Mai mult, anularea retroactivă a acestora ar conduce la pierderi semnificative ale bănci, care, din perspectiva dreptului european al CEDO reprezintă exproprieri de fapt. Aceste câștiguri nu au fost niciodată ipotetice, ci clar determinate, sau cel puțin determinabile, la momentul agreării lor părțile manifestându-și voințele juridice în deplină libertate și cunoaștere a legii. Anularea acestor clauze ar determina și o nesocotire a art.16 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și a art. 45 din Constituție.

S-a mai solicitat să se constate că anularea clauzelor indicate nu poate produce efecte retroactive, față de caracterul succesiv al prestațiilor, din cauza imposibilității uneia dintre părți de a returna folosința asigurată de cealaltă parte. Dacă numai banca ar fi obligată la restituirea sumelor deja achitate, s-ar crea o situație caracterizată juridic de îmbogățirea fără justă cauză a clienților. Patrimoniul acestora îmbogăți cu sumele de bani echivalente clauzelor eliminate, în timp ce în patrimoniul băncii nu s-ar regăsi echivalentul folosinței sumelor acordate prin contractul de credit. În temeiul art.13 din Legea 193/2000, în ipoteza în care clauzele s-ar considera nelegale, singurul efect pe care instanța îl poate da eventualei sancțiuni pe care ar găsi-o aplicabilă este modificarea pentru viitor a acestora. În consecință, instanța investită cu soluționarea prezentei cereri de chemare în judecată este competentă doar să stabilească limitele unui nou cadru contractual, pe care ambele părți au libertatea să îl accepte sau nu, cu consecința posibilității băncii de a solicita ulterior rezilierea contractului și, implicit, restituirea sumei acordate ca și credit.

În drept, au fost invocate principiul aplicabilității directe a Directivei nr. 93/13/CEE, prevederile Legii 193/2000, art.1 din Protocolul nr.1 al CEDO, Decretul 167/1958, Decretul 31/1954.

La data de 20.01.2011, reclamantii au depus la dosar o cerere precizatoare în care au arătat că valoarea în lei a celui de-al doilea capăt de cerere, la cursul B.N.R. de la data depunerii acțiunii, este de 5875,40 lei.

La data de 11.02.2011, reclamantii au depus la dosar o nouă precizare a acțiunii, în care au arătat că plata sumei pretinse prin cel de-al doilea capăt al cererii rezultă din scadențarul aferent convenției de credit, fiecare rată incluzând și comisionul de risc, din recunoașterea de către bancă, în cuprinsul adresei nr.768/08.07.2010, a achitării comisionului de risc, din chitanțele de plată atașate la dosar. Cererea precizatoare include și calculul debitului pretins prin al doilea capăt al cererii de chemare în judecată. Cu privire la al treilea capăt de cerere, s-a arătat că suma pretinsă rezultă din chitanțele de plată din 26.02.2008 și din 14.03.2008.

La 08.04.2011, printr-o nouă precizare, reclamantii au arătat că temeiul de drept al celui de-al treilea capăt de cerere îl constituie și art.6 din Legea nr.193/2000, art.998 Cod civil, art.1 și 3 din Decretul nr.167/1958.

La aceeași dată, pârâta a solicitat instanței sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene pentru a se pronunța asupra următoarelor întrebări preliminare:

- În ce măsură art. 4 al.2 din Directiva 93/13 poate fi interpretat în sensul în care noțiunile de obiect al contractului și de preț, la care face referire această dispoziție, cuprind elementele ce formează contraprestația la care o instituție de credit este îndrituită conform unui contract de credit, respectiv dobânda anuală efectivă a unui contract de credit, formată în special din dobânda fixă sau variabilă, comisioanele bancare și alte costuri incluse și definite de contract;

- În ce măsură art.4 al.2 din Directiva 93/13 poate fi interpretat în sensul permiterii unui stat membru, care a transpus această dispoziție în dreptul intern, de a proceda, în exercitarea puterii judecătorești, la verificarea caracterului abuziv al unor clauze contractuale ce privesc obiectul contractului și caracterul adecvat al prețului;

- În ce măsură o parte poate invoca într-un litigiu între persoane private, în fața instanțelor naționale, prevederile art. 4 al.2 din Directiva 93/13, în condițiile transpunerii incomplete/inadecvate a directivei în legislația națională.

În ședința publică din 08.04.2011, instanța a respins excepțiile privind necompetența materială și prematuritatea cererii, iar în ședința publică din 03.06.2011 a respins cererea de sesizare a Curții de Justiție a Uniunii Europene, pentru considerentele arătate în încheierile de ședință.

La solicitarea ambelor părți, instanța a încuviințat proba cu înscrisuri constând în actele de la dosar, apreciindu-le utile, pertinente și concludente soluționării cauzei, potrivit art.167 C.pr.civ.

Analizând întregul material probator administrat în cauză, instanța reține următoarele:

La data de 14.03.2008, între reclamantii, în calitate de împrumutți, și pârâta S.C. Volksbank România S.A., în calitate de bancă, s-a încheiat convenția

de credit nr.0142840, având ca obiect acordarea unui credit de 100.000 euro, cu obligația rambursării în 360 de luni.

Considerând că acest contract conține mai multe clauze abuzive, reclamantul a formulat prezenta cerere de chemare în judecată, în contradictoriu cu pârâta, pe care instanța o apreciază ca fiind parțial întemeiată și urmează să o admită pentru considerentele ce vor fi arătate în continuare.

Pentru justa soluționare a cererii principale trebuie avute în vedere dispozițiile art.4 din Legea nr.193/2000, în conformitate cu care: „(1) O clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul va fi considerată abuzivă dacă, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților. (2) O clauză contractuală va fi considerată ca nefiind negociată direct cu consumatorul dacă aceasta a fost stabilită fără a da posibilitate consumatorului să influențeze natura ei, cum ar fi contractele standard preformulate sau condițiile generale de vânzare practicate de comercianți pe piața produsului sau serviciului respectiv. (3) Faptul că anumite aspecte ale clauzelor contractuale sau numai una dintre clauze a fost negociată direct cu consumatorul nu exclude aplicarea prevederilor prezentei legi pentru restul contractului, în cazul în care o evaluare globală a contractului evidențiază că acesta a fost prestabilit unilateral de comerciant. Dacă un comerciant pretinde că o clauză standard preformulată a fost negociată direct cu consumatorul, este de datoria lui să prezinte probe în acest sens. (4) Lista cuprinsă în anexa care face parte integrantă din prezenta lege redă, cu titlu de exemplu, clauzele considerate ca fiind abuzive. (5) Fără a încălca prevederile prezentei legi, natura abuzivă a unei clauze contractuale se evaluează în funcție de: a) natura produselor sau a serviciilor care fac obiectul contractului la momentul încheierii acestuia; b) toți factorii care au determinat încheierea contractului; c) alte clauze ale contractului sau ale altor contracte de care acesta depinde.”

De asemenea, instanța va avea în vedere prevederile art.4 al.2 din Directiva nr. 93/13/CEE, conform căreia „aprecierea caracterului abuziv al clauzelor nu privește nici definirea obiectului contractului, nici justetea prețului sau a remunerației, pe de o parte, față de serviciile sau de bunurile furnizate în schimbul acestora, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate în mod clar și inteligibil.”

Verificând aplicarea dispozițiilor Legii nr.193/2000 în cazul contractului de credit încheiat cu reclamantul, se constată că acesta este un contract de adeziune, întrucât clauzele nu au fost negociate direct cu consumatorul, ci au fost preformulate de către bancă, în condițiile generale de creditare practicate de aceasta, ceea ce atrage incidența prevederilor Legii nr.193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori. Condițiile speciale ale contractului au fost incluse în același formular standard, iar în lipsa

oricărei probe produse de pârâtă, instanța nu poate prezuma că reclamantii au fost consultați și asupra altor clauze decât valoarea și durata creditului.

De asemenea, făcând aplicarea dispozițiilor art.4 al.2 din Directiva nr. 93/13/CEE, instanța constată că toate clauzele criticate de reclamantii definesc obiectul contractului, însă niciuna nu este formulată în contract în mod clar și inteligibil, argumentele concrete care conduc la această concluzie urmând a fi expuse cu privire la fiecare clauză în parte, în cele ce urmează.

Procedând la analizarea clauzelor invocate ca fiind abuzive, instanța constată că acestea se înscriu în definiția legală dată de art.4 alin.1 din Legea nr.193/2000.

Prima clauză criticată este cuprinsă în art. 3 lit. d) din condițiile speciale ale convenției – data ajustării dobânzii, potrivit cu care „banca își rezervă dreptul de a revizui structura ratei dobânzii curente în cazul apariției unor schimbări semnificative pe piața monetară, comunicând împrumutatului noua structură a ratei dobânzii; rata dobânzii astfel modificată se aplică de la data comunicării.” Cu toate acestea, în art.3 lit.a din aceleași condiții speciale, în contractul examinat, părțile au stipulat că rata dobânzii curente este de „5,95% p.a. dobânda fixă”. Se constată astfel o primă inadvertență întrucât, deși prin acordul comun părțile au stabilit perceperea unei dobânzi într-un procent fix, totuși într-un paragraf ulterior s-a stipulat dreptul băncii de a modifica rata dobânzii curente, în cazul apariției unor schimbări semnificative pe piața monetară.

O atare clauză ridică probleme sub aspectul echilibrului contractual, în sensul că oferă pârâtei dreptul discreționar de a revizui rata dobânzii curente, fără ca noua rată să fie negociată cu clientul, acesta urmând a fi doar înștiințat. Conform art. 1 lit.a din anexa la Legea nr. 193/2000, în principiu, o clauză care dă dreptul furnizorului de servicii financiare de a modifica rata dobânzii în mod unilateral nu este abuzivă, cu condiția ca acest lucru să se facă în baza unui motiv întemeiat prevăzut și în contract și, totodată, cu condiția informării imediate a clientului, care să aibă, de asemenea, libertatea de a rezilia imediat contractul. Or, motivul întemeiat prevăzut în contractul supus analizei este acela al „intervenirii unor schimbări semnificative pe piața monetară”, fără prezentarea altor elemente de identificare. Pentru a reține stipularea în contract a unui motiv pentru revizuirea ratei dobânzii este necesară prezentarea unei situații clare, corespunzător descrisă, care să ofere clientului posibilitatea de a cunoaște de la început că, dacă acea situație se va produce, dobânda va fi mărită. Doar astfel opțiunea lui de a contracta este liberă, perfect conștientă și cu reprezentarea corectă a consecințelor actului juridic pe care îl va semna. Totodată, motivul trebuie să fie suficient de clar arătat ca, în eventualitatea unui litigiu în legătură cu aplicarea unei astfel de clauze, instanța judecătorească să aibă posibilitatea de a realiza un control judiciar adecvat și eficient pentru a conchide în sensul existenței sau inexistenței situației care constituie motiv pentru majorarea dobânzii. Așa cum un act normativ trebuie să fie caracterizat

prin previzibilitate, tot astfel o clauză contractuală trebuie să fie astfel formulată încât consumatorul să poată anticipa că, dacă o anumită situație intervine, o anumită consecință se produce, atât timp cât convenția reprezintă legea părților, conform art.969 C.civ.

Motivul „unei schimbări semnificative pe piața monetară” nu îndeplinește această condiție, astfel că, în eventualitatea unui litigiu, nu numai că nu se poate aprecia dacă este întemeiat sau nu, dar nici măcar nu se poate stabili, conform unor criterii obiective, dacă s-a produs, fiind de netăgăduit că piața financiară evoluează diferit în funcție de indicele la care se raportează. Aceasta modalitate de exprimare face ca respectiva clauză să fie interpretată doar în favoarea împrumutătorului, servind doar intereselor acestuia, fără a da posibilitatea consumatorului de a verifica dacă majorarea este judicios dispusă și dacă era necesară și proporțională scopului urmărit.

Sușinerile pârâtei privind imposibilitatea stabilirii unor criterii obiective de determinare a evoluției costurilor creditului, din cauza lipsei de eficiență a luării ca reper a unor indici ca BUBOR, EURIBOR, sau LIBOR nu pot fi reținute de instanță. Raportarea la unul dintre acești indici era de natură să confere claritate clauzelor privind condițiile modificării ratei dobânzii, iar pârâta putea stabili dobânda variabilă prin adăugarea la un astfel de indice a unei cote fixe, evitând astfel și riscurile unor dobânzi mai mari pe piața interbancară.

Chiar dacă s-ar accepta ca fiind îndeplinită condiția „motivului întemeiat”, pentru ca o astfel de clauză să nu fie abuzivă, ar trebui, conform textului citat anterior, ca, în urma revizuirii ratei dobânzii, clientul să aibă libertatea de a rezilia imediat contractul. O astfel de posibilitate nu este însă prevăzută în contractul de față, astfel că, indiferent de alte considerații, clauza analizată este abuzivă. Existența dispozițiilor art.1020, 1021 Cod civil, invocate de pârâtă, nu constituie un remediu, dat fiind că reglementează rezilierea ca sancțiune pentru neexecutarea culpabilă a obligațiilor uneia dintre părți, ipoteză neîntâlnită în cauză, iar aplicarea acestora exclude rezilierea imediată a contractului, presupunând parcurgerea unei proceduri judiciare.

O altă clauză invocată ca fiind abuzivă se referă la comisionul de risc, întrucât în art.5 lit.a din condiții speciale ale convenției – comision de risc se prevede „0,05% aplicat la soldul creditului, plătit lunar în zile de scadență, pe toată perioada de derulare a prezentei convenții de credit.”, iar în art. 3 pct. 5 din condiții generale ale convenției – comision de risc se stipulează că „pentru punerea la dispoziție a creditului, împrumutatul datorează băncii un comision de risc, aplicat la soldul creditului, care se plătește lunar, pe toată perioada creditului; modul de calcul și scadența/scadențele plății acestuia se stabilesc în condițiile speciale.

Conform art. 1 din Legea nr.193/2000, orice contract încheiat între comercianți și consumatori pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate. Potrivit lit. g din anexa la lege, este

considerată abuzivă clauza care dă dreptul exclusiv comerciantului să interpreteze clauzele contractuale. Astfel, în primul rând, instanța constată că terminologia folosită nu este descrisă în cuprinsul condițiilor generale ale contractului încheiat de pârâta pentru ca împrumutatul să fie în deplină cunoștință de cauză cu privire la motivele pentru care sunt percepute aceste sume cu titlu de comision de risc. De asemenea, nici instanța nu poate aprecia cu privire la legalitatea acestor clauze, din moment ce motivația perceperii acestor comisioane nu este detaliată nici în cuprinsul condițiilor speciale, nici în cel al condițiilor generale ale contractelor analizate. Explicațiile date de pârâtă în cuprinsul întâmpinării cu privire la semnificația riscului nu suplinesc absența din contract a clauzelor menționate. Aceste explicații demonstrează că unele categorii de riscuri la care s-a referit pârâta nu sunt imputabile împrumutaților (ex.: cele la care se referă art.175 din Regulamentul nr.18/2009), altele fiind acoperite prin garanțiile constituite.

Tot abuzive sunt și clauzele cuprinse în art. 8.1 lit. c) și lit. d) din condițiile generale ale convenției, care se referă la dreptul băncii de a declara scadența anticipată a creditului „în cazul apariției unei situații neprevăzute care în opinia băncii face să devină improbabil ca împrumutatul să-și poată îndeplini obligațiile asumate conform convenției” sau „în cazul apariției unei situații neprevăzute conform căreia, în opinia băncii, creditul acordat nu mai este garantat corespunzător”. Caracterul abuziv al acestor dispoziții transpare din formulările generale și echivoce folosite pentru alte situații de declarare anticipată a scadenței, respectiv „situație neprevăzută”, „în opinia Băncii”, „să devină improbabil”, „garantat corespunzător”, formulări care sunt departe de a oferi posibilitatea reală unui observator independent să aprecieze asupra temeiniciei unui astfel de motiv. În realitate, aceste clauze oferă băncii dreptul exclusiv și discreționar de a declara soldul creditului scadent anticipat, fără ca instanța investită cu verificarea legalității unei astfel de măsuri să se poată pronunța într-un sens sau altul. Prin urmare, clauza analizată este ab initio abuzivă, întrucât exclude, prin modul în care este formulată, posibilitatea verificării îndeplinirii condițiilor pe care le cuprinde.

Instanța mai constată caracterul abuziv al clauzei cuprinse în art.10.2 din condițiile generale ale convenției referitoare la costurile suplimentare, potrivit cu care „În oricare din cazurile mai sus menționate în termen de 15 zile de la data la care a fost notificat în scris de către bancă, împrumutatul va plăti acesteia sumele suplimentare astfel încât să compenseze banca pentru creșterile costurilor, sau altor rambursări.”

Clauza nu specifică dacă se referă la costurile băncii în general, sau doar la cele legate de împrumutul ce face obiectul contractului. Prin urmare, conform acestei clauze, în situațiile în care din diferitele motive arătate, costurile băncii în general, ci nu doar cele legate de împrumutul ce face obiectul contractului analizat cresc, această creștere este suportată exclusiv de client. O astfel de clauză creează, de asemenea, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor

bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, astfel încât este abuzivă, din perspectiva art. 4 alin. 1 din Legea nr.193/2000. Practic, în loc ca eventuala creștere a costurilor băncii cu creditul acordat să fie suportată de aceasta sau, cel mult, riscul să fie împărțit între bancă și client, acesta din urmă este obligat să acopere toată suma, în virtutea unei clauze preformulate, nenegociate, impuse prin contractul de adeziune.

În ceea ce privește clauza prevăzută la pct.5 lit.d din condițiile speciale, instanța constată că aceasta poartă denumirea marginală de „comision de administrare” și prevede: „RON 1.475,02 (contravaloarea a EUR 200x) din care (i) contravaloarea a EUR 100 (unasută) x 7,3180 datorat și plătit la data de 26.02.2008 și (ii) contravaloarea a EUR 100 (unasută) x 7,4322 datorat și plătit la data semnării prezentei convenții de credit”.

Nu pot fi însușite susținerile reclamanților în sensul existenței unei contradicții flagrante între pct.7.1 lit.k și pct.7.2 din secțiunea 7 a condițiilor generale. Pct. 7.2 nu prevede obligația băncii de a administra imobilele aduse de reclamanți în garanție, întrucât această obligație a fost prevăzută în sarcina reclamanților, în calitate de debitori ipotecari. Însă din prevederile pct.7.1 lit.k teza I, care prevăd obligația reclamanților de a asigura și permite accesul reprezentanților băncii în scopul verificării materiale și scriptice a garanțiilor, rezultă și dreptul corelativ al băncii de a face aceste verificări. Corespunzător operațiilor pe care le implică verificările menționate, instanța apreciază fundamentată perceperea unui comision; acesta a fost denumit în contract „comision de administrare garanții”. De asemenea, instanța apreciază că valoarea de 200 euro a comisionului este clar și inteligibil precizată. Ceea ce este neclar în cuprinsul clauzei în discuție este modul în care a fost determinat cursul valutar (leu - euro) aplicat pentru determinarea valorii în lei a comisionului, respectiv a sumei efective achitate de reclamanți conform chitanțelor emise de pârâtă la 26.02.2008, respectiv 26.02.2008. Astfel, deși a definit în secțiunea 1 a condițiilor generale noțiunea de „euro” și noțiunea de „RON, leu”, reclamanta a aplicat, fără nicio justificare, un curs valutar radical diferit de cel stabilit de B.N.R., fără a dovedi că era cursul practicat de bancă în mod curent la momentele respective. Prin rata de schimb stabilită la o valoare dublă a monedei euro față de leu, în raport de cursul B.N.R., instanța apreciază că s-a creat în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, astfel încât este abuzivă din perspectiva art. 4 alin. 1 din Legea nr.193/2000.

Față de cele arătate, în baza art.4, art.13 alin.1 și art.14 din Legea nr.193/2000, instanța urmează să admită în parte cererea de chemare în judecată, să înlăture din convenția de credit nr.0142840/14.03.2008 clauzele abuzive prevăzute la pct.3 lit.d și pct.5 lit.a din condițiile speciale, pct.8.1 lit.c,d și pct.10.2 din condițiile generale și să înlăture parțial din convenția de credit nr.0142840/14.03.2008 clauza abuzivă prevăzută la pct.5 lit.d din condițiile speciale, numai în ceea ce privește cursul valutar stabilit.

În raport de dispozițiile art. 992 și urm. C.civ., instanța constată întrunirea cumulativă a condițiilor plății nedatorate, întrucât prestațiile efectuate de reclamânți în baza clauzelor înscrise la pct.5 lit.a și d din condițiile speciale ale contractului au avut semnificația operației juridice a unei plăți, datoriile vizate, deși au existat inițial, au dispărut cu efect retroactiv ca urmare a desființării clauzelor contractuale respective prin aplicarea sancțiunii nulității absolute, și că în ipoteza restituirii plății efectuate în temeiul unei obligații lovite de nulitate absolută, legea nu impune condiția erorii solvensului.

În raport de aceste considerente, instanța apreciază ca neîntemeiate susținerile pârâtei privind încălcarea, prin dispunerea unor măsuri cu efect retroactiv, a prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, a art.16 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene și a art. 45 din Constituție.

În consecință, pentru acoperirea prejudiciului suferit de reclamânți, instanța va obliga pe pârâtă să restituie reclamanților sumele încasate cu titlu de comision de risc de la încheierea convenției și până introducerea cererii de chemare în judecată, respectiv 1379,85 euro, în echivalent în lei la cursul BNR din ziua plății, precum și suma de 739,72 lei, reprezentând diferența dintre cursul valutar considerat abuziv în clauza înscrisă la pct.5 lit.d din condițiile speciale și cursul valutar stabilit de B.N.R. pentru zilele de 14.03.2008 (3,7100 lei/euro) și 26.02.2008 (3,6430 lei/euro).

În conformitate cu art.274 C.pr.civ., instanța va lua act că părțile nu au solicitat cheltuieli de judecată.

**PENTRU ACESTE MOTIVE
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂȘTE:**

Admite în parte cererea formulată de reclamânții Jingan Eduard Nicolae și Jingan Claudia Diana, ambii cu adresa de comunicare a actelor de procedură în Voluntari, str. Galata, nr. 55, bl. A, et. 2, ap. 13, jud. Ilfov, în contradictoriu cu pârâta SC Volksbank România SA, cu sediul în București, șos. Pipera, nr. 42, et. 3-8 și 10, sector 2.

Înlătură din convenția de credit nr.0142840/14.03.2008 clauzele abuzive prevăzute la pct.3 lit.d și pct.5 lit.a din condițiile speciale, pct.8.1 lit.c,d și pct.10.2 din condițiile generale.

Înlătură parțial din convenția de credit nr.0142840/14.03.2008 clauza abuzivă prevăzută la pct.5 lit.d din condițiile speciale, numai în ceea ce privește cursul valutar stabilit.

Obligă pe pârâtă la restituirea către reclamânți a sumei de 1379,85 euro, în echivalent în lei la cursul BNR din ziua plății, și a sumei de 739,72 lei.

Dispune restituirea către reclamânți a sumei de 129 lei, achitate cu titlu de taxă judiciară de timbru conform chitanței nr.9451/20.01.2011 și a sumei de 464

lei, achitate cu titlu de taxă judiciară de timbru conform chitanței nr.9450/20.01.2011.

Ia act că nu s-au solicitat cheltuieli de judecată.

Cu recurs, în 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședință publică, azi, 14.10.2011.

Președinte,
Judecător Alina Petruța Buculei

Grefier,
Florentina-Mihaela Neacșu-Aldescu

